

Posudek na magisterskou práci Ingrid Hronové Puskajlerové

Název: Úloha dobra a péče o duši v životě Hannah Arendtové v porovnání s banálním zlem u Adolfa Eichmanna

Katedra: Ekumenický institut

Studijní obor: Diakonika

Magisterská práce Ingrid Hronové Puskajlerové se věnuje těžké otázce, jak je možné usilovat o lepší svět s lidmi, kteří bagatelizují zlo, a zda platónsky načrtnutá a Hannou Arendtovou interpretovaná péče o duši je dostatečně silná na to, aby pomohla překonat nelidskost banálního zla. Práce má 100 stran, včetně bibliografie, která zahrnuje řadu anglických zdrojů a má celkem 28 položek, včetně německých a anglických textů, a je opatřena bohatým poznámkovým aparátem.

V úvodu autorka vysvětluje, proč je péče o duši, o které bude pojednávat, důležitá pro pastoračního či komunitního pracovníka, definuje terminologii, jak ji bude v práci používat, představuje metodu a hlavní prameny, z nichž vychází. Následně je práce členěna do pěti kapitol. První kapitola se soustředí na aktualizaci, vykládá, v čem péče o duši, která integruje vnitřní život člověka i odpovědnost za společné dobro, může být inspirativní pro dnešní dobu. Druhá kapitola je věnována tématu dobrého života a role péče o duši v díle Hanny Arendtové. Následuje třetí kapitola s detailní analýzou Adolfa Eichmanna coby anti-typu dobrého života a péče o duši. Čtvrtá kapitola se zabývá problémem banálního zla a ukazuje, jak je jím arendtovsky pojatá péče o duši deformována. Pátá, a dle mého názoru nejzajímavější kapitola si klade otázku, proč moderna vytvořila možnosti odosobněné byrokracie a formovala osobnosti Eichmannova typu. Poměrně rozsáhlý závěr svědčí o tom, že autorka neutekla od těžkých témat, ke kterým ji jednotlivé kapitoly dovedly. Vedle jejich rekapitulace zde najdeme ostré zaměření na to, co která přinesla k ústřednímu tématu práce: jak pečovat o duši takovým způsobem, aby to prolomilo kruhy zla, aby se péče o duši stala inspirativní pro lidi, kteří byli a jsou konfrontováni s banálním zlem. Autorka zde znovu staví do kontrastu Arendtovou a její „závěť“ (str. 85) a Eichmanna, který tu stojí jako příklad „bez závěti“ (str. 92). S odkazem na Sírachovce 22,13: „Vědění moudrého se šíří jako povodeň, jeho rada je životodárným pramenem“, argumentuje, že to, co bylo a je životodárné, má budoucnost, bude to mluvit k dalším generacím, zatímco život v sebeklamu, život šířící smrt, v sobě má spolu se smrtí také vlastní konečnost. Autorka uzavírá svou práci úkolem, který, podle ní má preventivní a léčivou moc: „učit se skutečně myslet (hlavně nebyrokraticky), nahlížet pravdivost, rozlišovat ...pečovat o duši tak, aby se nezrodil další holocaust anebo různé genocidní masakry... nebo válk[a] ze strany Putina a jeho armády.“ (str. 95).

Práci považuji za velice zdařilou. Za její největší klady považuji velice hluboké, kompetentní i osobní uchopení tématu, zdařilé přemostění mezi problematikou války a holocaustu, jak se s ní vyrovnává Hannah Arendt, a dnešní dobou, i snahu vztáhnout téma práce k pastorační a komunitní praxi. Jistě, dalo by se jí vytknout to, že uvnitř jasně definovaných kapitol pak hlavní linii argumentace není vždy snadné sledovat, že jsou snadnější způsoby, jak citovat, že se v poznámkách pod čarou neopakují všechny údaje znovu a znovu, že u

deuterokanonických knih stačí obdobné zkrácené odkazy jako u Bible. Ale tyto drobné výtky vysoce převyšuje kvalita práce. Čtenář si možná všimne, že místy autorka používá starobylejší formy jazyka, které čtení neusnadňují. Ale vzhledem k tomu, že mateřštinou studentky je slovenština, musím říci, že práce je napsána vynikající češtinou.

U prací, jako je tato, kde se dozvím něco nového, a kde vidím tak dlouhý a hluboký ponor do tématu, který se odrazí v kompetenci autora, navrhuji hodnocení stupněm A.

Otázky pro obhajobu:

1. Představoval pro Hannu Arendtovou také Heidegger, v době války a po ní, „anti-tyt“ péče o duši? Případně, v čem ano a v čem ne?
2. Arendtová vynikajícím způsobem analyzuje odlidštěnou mašinérii zla a atrofii osobní odpovědnosti, něco, s čím se setkáváme i současnosti (viz Vaše příklady v závěru). Nacházíte v její prezentaci alternativ nějaká slabá místa, nebo něco, co nelze mechanicky přejmout do našeho kontextu?
3. Když se vrátím k pastoračním a komunitním pracovníkům, jak, podle Vás, mohou využít důrazů na nebyrokratické myšlení a zároveň neoslabovat roli institucí tam, kde je pozitivní?

V Praze dne 1. září 2022

Prof. Ivana Noble PhD.